

DET KONGELIGE
BARNE- OG LIKESTILLINGSDEPARTEMENT

Justis- og politidepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

Deres ref
200705683

Vår ref
200802915-/CBK

Dato
2.10.2008

Høring - NOU 2007:7 - Fritz Moen og norsk strafferettspleie

1. Merknader til de spørsmålene som er sendt på høring

Spørsmål om det bør lovfestes en plikt for politiet til å skrive en redegjørelse for bevismomentene i straffesaken ved oversendelse til overordnet påtalemyndighet (anbefaling nr. 1).

Vi mener at vanlig god saksbehandlingsskikk tilsier at det underordnede organ gir en balansert begrunnelse for sin innstilling, med redegjørelse både for de momenter som taler for innstillingen og de momenter som taler mot. Hvis det ikke er fast praksis, bør påtaleinstruksen endres.

Spørsmål om påtalemyndigheten skal pålegges å nevne alle relevante bevis (ikke bare dem som ønskes ført) i bevisoppgave dl retten (anbefaling nr. 2)

Vi mener at påtalemyndigheten bør ha plikt til å gjøre rede for alt relevant materiale. Forsvareren og retten bør ha mulighet til å danne seg et mest mulig fullstendig bilde av saken. JDs forslag til formulering i straffeprosessloven § 262 ser greit ut.

Spørsmål om å regelfeste en plikt for politiet til å opplyse om mistenktes fullstendige timeplan i perioder med intensive avhør (anbefaling nr. 3).

Spørsmål om grensene for hvilket press som er tillatelig i en avhørssituasjon bør klargjøres (anbefaling nr. 4).

For oss ser det ut til at noen av avhørene av Fritz Moen var så lange at det er vanskelig å tro annet enn at han må ha blitt trettet ut. Kommunikasjon gjennom tolk er ekstra krevende, og usikkerheten om spørsmål og svar oppfattes riktig, skaper ekstra stress. Det er viktig at det blir tatt tilbørlig hensyn til dette. For at man i ettertid skal kunne vurdere påliteligheten av det som er fremkommet gjennom forhør, herunder om mistenkte kan ha gitt uriktige svar pga

Postadresse	Kontoradresse	Telefon	Samlivs- og likestillingsavdelingen	Saksbehandler
Postboks 8036 Dep 0030 Oslo	Akersgt. 59	22 24 90 90 Org no. 972 417 793	Telefaks 22 24 27 18	Christian B. Kielland 22 24 85 64

utilbørlig press, tror vi at nødvendige opplysninger om det program mistenkte har hatt, bør nedtegnes. Vi har ikke tilstrekkelig bakgrunn for å ta stilling til om det også bør gjøres andre endringer i regelverket.

Spørsmål om det bør innføres en generell regel om oppnevning av forsvarer for mistenkte eller siktede som er døv eller tilhører en annen gruppe som ofte vil ha dårligere mulighet til å ivareta eget tarv (anbefaling nr. 8).

Det er argumenter for en særregel om rett til offentlig oppnevnt forsvarer for mistenkte eller siktede som er døv eller tilhører en annen gruppe som ofte vil ha dårligere mulighet til å ivareta eget tarv. Men det er vanskelig å unngå et skjønn, hvor man også tar hensyn til andre virkemidler for å sikre vedkommendes rettssikkerhet.

Det går an å tenke seg at de problemer døve og blinde har ved å ivareta eget tarv, kan minimeres ved at døve får god tolking og at blinde får god lesehjelp og/eller skriftlig materiale på punktskrift. I så fall vil de neppe ha vesentlig større problemer med å ivareta eget tarv enn andre mennesker har. Et like viktig virkemiddel for å ivareta rettssikkerheten til døve og blinde på dette området kan derfor være at det sørges for tolk, lesehjelp og skriftlig materiale tilrettelagt for punktskrift eller syntetisk tale.

JD antyder som ett alternativ en mulig regel som omfatter mennesker som har betydelig nedsatt syn, hørsel eller taleevne. Skal man innføre en slik regel, er det også andre grupper som må vurderes, ikke minst personer med kognitiv funksjonsnedsettelse.

Vi heller imidlertid mest til JDs andre alternativ, nemlig å fremheve i straffeprosessloven og /eller påtaleinstruksen at politiet og påtalemyndigheten kontinuerlig har ansvar for å vurdere om det foreligger særskilte forhold ved mistenkte/siktede som tilsier at det reises spørsmål om oppnevning av forsvarer.

BLD har begrenset sakkunnskap på dette området. Vi anbefaler at JD drøfter spørsmålet med Statens råd for likestilling av funksjonshemmede og/eller Helsedirektoratet. Det ville vel også være naturlig å høre Funksjonshemmedes fellesorganisasjon (FFO) og Samarbeidsforumet av funksjonshemmedes organisasjoner (SAFO).

Spørsmål om det bør vurderes å endre regler om oppnevning av sakkyndige (anbefaling nr. 9)

En person som utfører et oppdrag for politiet, vil formodentlig i noen tilfeller vanskelig kunne oppfattes som en uhildet ekspert i domstolen. Det er derfor ønskelig å skille mellom disse to rollene og i hvert fall sørge for at den som skal opptre som sakkyndig i retten, er oppnevnt av et organ som har nødvendige forutsetninger for å velge kvalifiserte sakkyndige, og som er uavhengig av politiet. Hvor stort problemet er, og hvilke praktiske løsninger som alt i alt vil være best, har vi ikke forutsetninger for å vurdere.

Spørsmål om det bør lovfestes at både retten og politiet/påtalemyndigheten bør pålegges å utforme skriftlige mandat og eventuelt tilleggsmandat til sakkyndige (anbefaling nr. 10)

Det må være viktig å sikre best mulig at sakkyndige faktisk utreder de rette problemstillingene, at de redegjør for de spørsmålene de har belyst, hvilke metoder som er brukt og grunnlaget for sine konklusjoner, slik at arbeidet om nødvendig kan etterprøves av

andre. Vi har ikke grunnlag for å vurdere hvilke regelendringer som skal til for at sakkyndigerklæringer skal fylle slike kvalitetskrav.

Spørsmål om regelendring for å klargjøre aktors plikt ved nedlegging av påstand i tilfeller der bevisene etter aktors egen oppfatning ikke oppfyller kravene til domfellelse (anbefaling nr. 14)

Aktors hovedansvar må være å bidra til at rettens kjennelse blir så riktig som mulig, og ikke først og fremst å sørge for at tiltalte blir kjent skyldig. Vi er derfor enige i at dersom aktor finner at kravene til bevis for straffeskyld ikke er oppfylt, må den naturlige konsekvens være at han nedlegger påstand om frifinnelse. Det kan fremstå som uetisk å anbefale at vedkommende blir kjent skyldig dersom man ikke selv mener at det er bevist.

2. Om utvalget av høringsinstanser

Vi ser at verken Funksjonshemmedes fellesorganisasjon (FFO) eller Samarbeidsforumet av funksjonshemmedes organisasjoner (SAFO) står på høringslisten. Det gjør FFOs medlemsorganisasjoner Norges Døveforbund og Hørselshemmedes landsforening, men ikke Landsforbundet for kombinert Syns- og Hørselshemmede/Døvblinde, som også kan ha interesser i denne saken. Den andre døvblindeorganisasjonen, Foreningen Norges døvblinde, er tilsluttet SAFO, og har heller ikke fått høringsaken direkte fra JD.

Av de to paraplyorganisasjonene er FFO den største. FFO har 69 medlemsorganisasjoner med til sammen over 300 000 medlemmer. SAFO har tre medlemsorganisasjoner, som foruten Foreningen Norges døvblinde er Norges Handikapforbund og Norsk forbund for utviklingshemmede. Enkeltorganisasjoner kan ha medlemmer med ulike typer funksjonsnedsettelse. Skal man sikre seg at alle berørte i en sak blir hørt, er det derfor fornuftig å sende saken til de to paraplyorganisasjonene i tillegg til de relevante enkeltorganisasjonene man kjenner til. Se nærmere om FFO og SAFO på nettsidene deres, www.ffo.no og www.safo.no.

Statens råd for likestilling av funksjonshemmede er et rådgivende organ for hele statsforvaltningen oppnevnt av regjeringen. Se <http://www.shdir.no/srff>.

Vi ber om at aktuelle instanser i JD blir orientert om dette, og beklager at vi ikke tidligere har kommentert høringslisten i denne saken.

Med hilsen

Inge Ovesen (e.f.)

Christian B. Kielland

